

Міністерство культури України
Національна бібліотека України для дітей

КРЕАТИВНІ НАДБАННЯ:

ПРОЄКТИ,
ПРОГРАМИ,
ІНІЦІАТИВИ

Огляд діяльності

Київ — 2019

Міністерство культури України
Національна бібліотека України для дітей

КРЕАТИВНІ НАДБАННЯ: ПРОЄКТИ, ПРОГРАМИ, ІНІЦІАТИВИ

Огляд діяльності

Київ – 2019

УДК 027.625(477)

К 79

Відповідальна за випуск А.І. Гордієнко.

Укладач О.В. Галета.

Редактор В.Я. Полисаєва.

Креативні надбання: проекти, програми, ініціативи : огляд діяльності / Нац. б-ка України для дітей ; уклад. О. В. Галета. — Київ, 2019. — 20 с.

Видання містить інформацію про проекти, програми та ініціативи спеціалізованих бібліотек України для дітей, підготовлене за матеріалами офіційних сайтів та звітів за період 2018-2019 років.

© Національна бібліотека України для дітей

Останнім часом світова бібліотечна спільнота серйозно стурбована визначенням нової місії, ролі та місця бібліотеки в умовах динамічно мінливої цифрової епохи. Соціальні та технологічні трансформації впливають на бібліотеки настільки сильно, що змінюють не тільки систему бібліотечної галузі, а й ставлять питання про подальше існування традиційних бібліотек. Все це вимагає пошуку нових моделей бібліотечного розвитку, які забезпечать життєздатність бібліотеки як необхідного громаді соціального інституту в контексті побудови інформаційного суспільства. Саме тому виклики часу спонукають бібліотеки невпинно шукати власну нішу в соціокультурному середовищі, своєчасно реагувати на потреби користувачів, передбачати їх. Запровадження інновацій стало фактором збереження професії у XXI столітті, запорукою її подальшого існування. Щоб бути затребуваними, бібліотеки створюють нові сервіси, шукають нові напрями роботи, нові шляхи залучення коштів для ефективного функціонування.

Дедалі частіше стосовно бібліотечної діяльності вживається поняття «креативність» – здатність генерувати нові оригінальні ідеї, успішно вирішувати поставлені завдання та питання, що виникають всередині статистичних систем, нестандартним чином. Це бачення проблем під іншим кутом і їх рішення унікальним способом. Креативне мислення – революційне і творче – носить конструктивний характер і має цінність в усіх динамічних життєвих областях, де розвинена конкуренція. Тому креативність є важливою складовою бібліотечної роботи, адже для якісного надання послуг громаді це найнеобхідніше.

Ініціативна діяльність у ракурсі останнього десятиліття стала рушійною силою для розвитку чималої кількості бібліотек України, сприяла впровадженню у їхню діяльність нових інформаційних технологій, створенню центрів вільного доступу до офіційної інформації, запровадженню нових бібліотечних послуг. А перебіг реформ, зумовлених глобалізаційними процесами у європейському цивілізаційному просторі, все більше актуалізує освоєння і ведення бібліотеками проєктної діяльності, направленої не лише на соціальне партнерство, а й на міжнародне співробітництво, що дає можливість залучати потенційних спонсорів, зацікавлені організації та сприяє підвищенню іміджу бібліотек у громаді. Сьогодні існує чимало джерел допомоги неприбутковому громадському сектору в отриманні фінансування у вигляді ініціатив. Основним джерелом допомоги в Україні й світі є різноманітні донорські організації, фонди і програми. У списку потенційних донорів, на фінансування яких можуть розраховувати бібліотеки під свою проєктну ідею, в Україні у сфері культурних і креативних індустрій представлені ініціативи як міжнародних, так і українських (обласних, місцевих, районних) представництв.

Для широкого доступу до національного культурного надбання та підтримки культурного розмаїття, забезпечення сприятливих умов для розвитку інтелектуального та духовного потенціалу особистості і суспільства, інтеграції української культури у світовий культурний простір у 2017 р. був створений **Український культурний фонд**. Серед пріоритетних напрямів його діяльності — сприяння створенню інноваційного конкурентоспроможного культурного продукту, розвитку дитячої та молодіжної творчості та професійного становлення митців; сприяння збереженню культурної спадщини, промоція цілісного та орієнтованого на майбутнє її розуміння; підтримка проєктів, націлених на місцевий розвиток в умовах децентралізації; сприяння інтернаціоналізації української культури та координації донорської підтримки проєктів в сфері культури та креативних індустрій. До конкурсу проєктів в УКФ долучилися і обласні бібліотеки для дітей.

Так, у 2018 р. за грантової підтримки Українського культурного фонду (79091 грн) **Обласною бібліотекою для дітей Житомирської обласної** ради було проведено I Бібліотечний форум Житомирщини-2018, спрямований на формування відкритого діалогу та розширення співробітництва загальнодоступної бібліотеки та місцевої спільноти, культурно-просвітницьких, музейних, архівних, освітніх закладів; промоцію книги, читання та присвячений 80-річчю Обласної бібліотеки для дітей Житомирської обласної ради. Бібліофорум об'єднав понад 150 учасників. В його рамках проведено круглі столи та панельні дискусії. Розглядалися актуальні питання, спрямовані на покращення діяльності дитячих бібліотек у контексті реформування і децентралізації, розвиток комунікацій з освітніми, культурними та виховними інституціями та сприяння успішній соціалізації підростаючого покоління шляхом надання широкого спектра якісних освітніх, інформаційно-бібліотечних ресурсів та послуг.

КЗ «Рівненська обласна бібліотека для дітей» Рівненської обласної ради у партнерстві з Рівненською державною дитячою художньою школою ім. А.І. Мартиненка та арт-студією Step-frt реалізувала проєкт «Маловідомі архітектурні пам'ятки Рівного» з бюджетом 100180 грн, метою якого стало підвищення суспільної свідомості щодо збереження архітектурної спадщини міста. У проєкті взяли участь творчо обдаровані діти міста. Для них підготовлено та проведено низку краєзнавчих освітніх заходів з історії, архітектурної особливості та сучасного життя споруд: будівлі бібліотеки (пам'ятка архітектури місцевого значення), Будинку вчених та найстарішої в Рівному Свято-Успенської церкви. Роботи дітей були оформлені в експозицію, а оцифровані копії лягли в основу макетів рекламної продукції (буклетів, банерів, плакатів та календарів). Партнерство з арт-студією Step-art дало унікальний результат — ство-

---

рення анімаційного фільму «Зупинись! Тут живе історія», головними персонажами якого стали пам'ятки архітектури міста. За підтримки Українського культурного фонду бібліотека збагатилася широким асортиментом довідкової та краєзнавчої літератури для дітей, арт-розмальовками та альбомами з мистецтва на суму 9000 гривень.

У 2018 році **КЗ «Херсонська обласна бібліотека для дітей ім. Дніпрової Чайки» Херсонської обласної ради** реалізувала проєкт «БібліоКемп лідерів читання», підтриманий Українським культурним фондом з бюджетом 413100 грн, з яких 292200 грн — сума гранту. Цільовою аудиторією проєкту стали учасники всеукраїнського етапу I Всеукраїнського конкурсу проєктів «Лідер читання», запрошені на театралізовану святкову церемонію нагородження на сцені Херсонського академічного обласного театру ляльок й на зустрічі з дитячим письменниками, та бібліотечні працівники — учасники професійної програми. Програмою «БібліоКемпу» передбачалося декілька форматів розважально-інтелектуальних програм для дітей-учасників як безпосередньо в бібліотеці ім. Дніпрової Чайки, так і в історичній частині Херсона: квести, флешмоби, пізнавальні ігри, творчі майстер-класи. Бібліотечні працівники взяли участь у фахових дискусіях та обговореннях на тему «Трансформації дитячого читання»; «Дитяче читання: агенти впливу (школа+бібліотека+сім'я)»; презентували колегам власний досвід впровадження інноваційних практик заохочення дітей до читання.

У 2019 р. перемогли ще два проєкти від обласних бібліотек для дітей. Грант **Миколаївської обласної бібліотеки для дітей ім. В.О. Лягіна** «Відкритий літературний фестиваль «BookKids Fest» з бюджетом 74600 грн в рамках програми «Навчання. Обміни. Резиденції. Дебюти» сприяв розширенню кола культурно-освітніх та інформаційних послуг для дітей усіх соціальних верств, вирішенню питань щодо надання допомоги навчальним закладам в інформаційному забезпеченні навчального процесу і змістовному дозвіллі та роботі в напрямку реалізації Концепції «Нової української школи». Проєкт передбачав проведення на базі бібліотеки та 5 районів Миколаївської області виїзних творчих зустрічей письменників з читачами дитячих бібліотек та дітьми, які проживають у загальноосвітніх школах-інтернатах. Підсумком у реалізації проєкту стане створення електронного ресурсу «Дитяче книгоКОЛО», в якому буде представлено інформацію про видавництва, у тому числі краєзнавчі та книготоргівельні установи, продукція яких у повній мірі відповідає потребам спеціалізованих бібліотек України для дітей, а фахівці, використовуючи інформацію ресурсу, зможуть якісніше, ефективніше та в повному обсязі формувати свої фонди та задовольняти потреби дітей.

В рамках програми «Інклюзивне мистецтво» **Хмельницькою обласною бібліотекою для дітей ім. Т.Г. Шевченка** реалізується проєкт «Особлива книга для особливих дітей» з бюджетом 93558 грн. За умовами проєкту в професійній студії за безпосередньої участі автора Оксани Радушинської, а також артистів, митців та волонтерів Хмельниччини була створена аудіокнига «Метелики в крижаних панцирях». Вона конвертована у формат DAISY та розміщена на Інтернет ресурсі Першої української дейзі-бібліотеки (м. Львів), платформі першої онлайн-бібліотеки аудіокниг українського проєкту «Слухай» (м. Київ), вебсайті та соціальних сторінках Хмельницької ОБД ім. Т.Г. Шевченка, підготовлені компакт-диски та USB-флешнакопичувачі з записом аудіокниги для Хмельницького інклюзивно-ресурсного центру, ГО Хмельницької обласної організації УТОС, 35 школам-інтернатам для дітей з вадами зору України, 122 бібліотек регіону, що обслуговують дітей та мають комп'ютери без доступу до мережі Інтернет.

*Співпраця із зарубіжними партнерами — невід'ємна складова розвитку бібліотечної справи кожної країни. Публічна бібліотека як складова системи соціальних комунікацій відіграє важливу роль у становленні та розвитку інформаційної взаємодії на загальнодержавному та міжнародному рівнях. Жодна публічна бібліотека не в змозі задовольнити інформаційні запити суспільства й користувачів без звернення до інформаційних ресурсів зарубіжних бібліотечно-інформаційних центрів. **Міжнародне співробітництво** та реалізація міжнародних проєктів і програм покращують бібліотечно-інформаційне обслуговування, сприяють міжкультурній комунікації та підвищують імідж бібліотек у суспільстві. Бібліотеки, маючи на меті розбудову міжкультурної комунікації з професійними громадськими організаціями інших країн, активно розвивають програми партнерства та співпраці.*

Створення науково-пізнавального простору для дітей — Robotics, метою якого було долучення юних користувачів бібліотеки за допомогою конструктора LEGO до світу науки та інновацій, розширення меж для альтернативного дозвілля та підготовка команди з числа читачів 8-10 років для участі у турнірах та чемпіонатах FIRST LEGO League Junior сезону 2018-2019 «МІСІЯ: МІСЯЦЬ» – стало можливим завдяки отриманому **Національною бібліотекою України для дітей** мінігранту від Благодійної організації «Міжнародна організація «Інноваційні Освітні Технології» на отримання наборів WeDo 2.0 та набору сезону – «Inspire Set».

Під час Європейського тижня кодування - 2019, у рамках виграного **Національною бібліотекою України для дітей** мінігранту «Robotics workshop» за ініціативи Meet and Code та підтримки Ресурсного цен-

---

тру ГУРТ: Портал суспільно активних громадян, що є партнером Глобальної мережі TechSoup, відбулися майстер-класи з робототехніки та ІТ-програмування, які відвідали майже 100 дітей віком від 10 до 14 років. Мета заходу — створення середовища з рівними можливостями для всіх без обмежень та бар'єрів, долучення дітей до сучасного світу робототехніки, навчання навичкам кодування, допомога їм стати активними користувачами ІТ-технологій. Під час майстер-класів діти навчилися складати блок-схему комп'ютера, ознайомилися з його основними деталями, опанувували технологію 3-D та принципи її роботи, навчилися програмувати, моделювати та кодувати, взяли участь у QR-вікторині, з інтересом здобували навички з робототехніки, а саме – конструювали своїх роботів, а потім програмували їх за допомогою Scratch та приводили свої моделі у рух. Проведення цих заходів стимулювало у дітей інтерес до техніки, математики, інженерії, посприяло розвитку проєктного мислення та оволодінню новими програмними продуктами та інформаційними сервісами.

У рамках європейської ініціативи Meet and Code, в якій кожного року бере участь 22 країни світу і, яка другий рік впроваджується в Україні Ресурсним центром ГУРТ за підтримки SAP, **Національна бібліотека України для дітей** отримала мінігрант на проведення заходу «День QR кодування» для дітей, які знаходяться в умовах інклюзії», метою якого було навчання дітей в умовах інклюзії навичкам кодування, створення особистого QR коду; уміння зчитувати QR коди; допомога їм стати активними користувачами ІТ-технологій, бути частиною суспільства; їх підготовка до майбутнього цифрового світу.

З метою вивчення історії та культури США, сприяння взаєморозумінню між народами України та США, а також задля поповнення фондів бібліотек англomовними виданнями Посольство Сполучених Штатів профінансувало відкриття у бібліотеках України центрів «**Вікно в Америку**», які створено на основі партнерства між американським урядом та українськими бібліотеками.

У 2018 році **КЗ «Херсонська обласна бібліотека для дітей ім. Дніпрової Чайки» Херсонської обласної ради** продовжила роботу за проєктом «Academic Integrity and News Literacy» (бюджет US \$ 8620) за підтримки Центру «Вікно в Америку для майбутніх лідерів», завдяки якому бібліотека отримала можливість покращити матеріально-технічну базу в інтересах користувачів, а також поповнити фонд книжками, електронними документами, методичними матеріалами на допомогу вивченню англійської мови. Також грантові кошти були використані на розробку та виготовлення настільних ігор із серії «50-зірковий Ігроленд» та «Fiction Puzzle», промоційних матеріалів про послуги Центру.

У 2018 році завдяки дофінансуванню інформаційно-ресурсного центру «Вікно в Америку для майбутніх лідерів» **Центральна міська бібліотека для дітей ім. Ш. Кобера і В. Хоменка м. Миколаєва** придбала нову комп'ютерну техніку та функціональні меблі (бюджет 89793 грн).

За підтримки Ради міжнародних наукових досліджень та обмінів IREX у 2019 році **КЗ «Херсонська обласна бібліотека для дітей ім. Дніпрові Чайки»** Херсонської обласної ради здійснювала проєкт «Information for Media Literacy» (бюджет US \$ 2,5 тис.). За умовами гранту бібліотекою було організовано навчальну програму для учнів херсонських шкіл з основ медіаграмотності, а також організовано та проведено науково-практичну конференцію «Школа і бібліотека: інтеграція медіаосвітніх практик» та тренінгову програму, учасниками яких стали працівники дитячих і шкільних бібліотек Херсона та області, запрошені колеги з інших спеціалізованих бібліотек України для дітей, а також педагоги херсонських шкіл. А завдяки підтримці БФ «Академія української преси» в рамках «Медійної програми в Україні» (USAID та Internews) у бібліотеці було реалізовано Мініпроєкт «Літня школа свідомого громадянства» з бюджетом US \$ 2,7 тис. у м. Скадовськ, під час якого було проведено тренінги з медіаграмотності для молоді, інформаційні квести, гру-імітацію.

Козівська районна бібліотека для дітей Тернопільської області тісно й активно співпрацює з Міжнародною канадською організацією Chlice, завдяки якій в рамках акції «Подарунок з каталогу» у бібліотеці було замінено 16 старих дерев'яних вікон на металопластикові з підвіконням (бюджет 51000 грн).

Протягом 2018-2019 рр. **КЗ «Львівська обласна бібліотека для дітей» Львівської обласної ради** було виграно п'ять грантових проєктів з фінансовою підтримкою: проєкт співпраці культурних та медійних обмінів між закладами Львівської та Луганської областей «Бібліо_change Бібліотека надихає» (бюджет 2018 р. — 24000 грн, 2019 р. — 33330 грн); проєкт «Співпраця з українською діаспорою» (бюджет 2018 р. — 12000 грн, 2019 — 19000 грн); проєкт «Майстерня міста» (бюджет 8000 грн); проєкт святкової майстерні за спонсорської підтримки Норвезької Фундації Aktiv Varnehjelp «Art-Lion» (бюджет 2018 р. — 22500 грн, 2019 р. — 9900 грн); проєкт Еко Бібліотека (бюджет 2018 р. — 1000 грн, 2019 р. — 2000 грн).

Міжнародною організацією IREX було започатковано конкурс у 12 містах України на участь у програмі ПОЛіС (Поліція і Спільнота), яка стала частиною проєкту «Залучення громадськості до реформ». До участі були запрошені бібліотеки, громадські організації, коворкінг центри, культурні та молодіжні платформи, які прагнуть долучитися до розбудови відповідальної співпраці громади та поліції заради безпеки та розвитку своїх

міст. Проєкт виконувався Радою міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX) в партнерстві з Міністерством Внутрішніх Справ України, Міжнародною організацією з розвитку права (IDLO) за фінансової підтримки відділу з правоохоронних питань (INL) Посольства США. До курсу на участь у програмі долучилися і обласні бібліотеки для дітей.

Для налагодження співпраці між громадою та поліцією, спрямованої посилити безпеку дітей у місті, **КЗ «Рівненська обласна бібліотека для дітей» Рівненської обласної ради** у 2018 році долучилася до програми ПОЛІС (бюджет 11350 грн та навчальний роздатковий матеріал). У рамках бібліотечного проєкту проходили превентивні заходи спільно з представниками поліції з вивчення правил безпеки, профілактики правопорушень, дорожньо-транспортного травматизму, освоєння правил дорожнього руху, попередження злочинності, формування у дітей основ безпеки дорожнього руху, сприяння збереження життя та здоров'я. Заходи відбувалися у формі патрульних вікендів, ігрових турнірів, бібліотечних детективів, ігрових круїзів, онлайн-вікторин не лише у стінах бібліотеки, а й в Управлінні патрульної поліції в місті Рівному Департаменту патрульної поліції. За кошти гранту у відділ обслуговування дітей дошкільного та молодшого шкільного віку було закуплено стелажі, крісла-груші, килим з дорожньою розміткою, дошка для писання і малювання крейдою.

Чернівецька обласна бібліотека для дітей завдяки цьому ж проєкту придбала на 6293 грн екран, магнітно-маркерний фліпчарт, папір для фліпчарта, крісло-м'яч шапіто, крісла-груші, книжкову підлогу стійку, які використовувалися під час проведення заходів з освоєння правил дорожнього руху, попередження злочинності, формування у дітей основ безпеки дорожнього руху.

КУ Тернопільської обласної ради «Тернопільська обласна бібліотека для дітей» в рамках програми за підтримки Головного управління Національної поліції, Управління патрульної поліції, Управління превентивної діяльності ГУНП у Тернопільській області та Молодіжного центру «Тернопіль» провела квест «Super-полісмен», живу бібліотеку «Будні поліції», гру-мандрівку «Крокуй обережно», зустріч-бесіду «Хочу бути поліцейським» та вуличну вікторину «Захищаємо свої права», на організацію яких було залучено 11000 гривень.

КЗ «Сумська обласна бібліотека для дітей» в рамках реалізації проєкту провела правовий квест, кінопоказ, живу бібліотеку, симуляційну гру, придбала дитячі меблі (пуфи, крісла-груші, столики), фліпчарт, канцтовари (альбоми, маркери, губки для фліпчарту, зошити, олівці, блокноти, папір) та солодкі призи для учасників квестів та ігор на суму 11523 гривень.

Для надання якісних бібліотечно-інформаційних послуг **внутрішньо переміщеним особам** (далі — ВПО), налагодження ефективних механізмів комунікації таких громадян з місцевими органами влади, сприяння їх соціальної адаптації у спеціалізованих бібліотеках України для дітей започатковуються нові напрями бібліотечної роботи з цією категорією користувачів.

Ще у 2017 р. **Центральна дитяча бібліотека КЗ «Павлоградська МЦБС» Дніпропетровської області** долучилася до проєкту «Взаємодія — КРОК ДО ДІЙ», який реалізовується спільно з ініціативною групою матерів-переселенців та громадою міста Павлограда за підтримки Європейського Союзу в рамках ініціативи «Сприяння відбудові та сталому розв'язанню проблем ВПО та постраждалого від конфлікту населення в Україні». Головне завдання проєкту — налагодження діалогу ВПО з місцевою владою щодо вирішення нагальних проблем; розвиток творчих та комунікативних навичок; самореалізація під час спільних дозвіллевих заходів. Завдяки дофінансуванню проєкту у 2018 р. від Міжнародної Організації з Міграції на суму 100000 грн бібліотека придбала настільні ігри для малечі, ігровий реквізит, крісла-мішки, матеріали для проведення різноманітних майстер-класів.

У **Нікопольській центральній міській бібліотеці для дітей Дніпропетровської області** завдяки підтримці Німецького товариства міжнародного співробітництва GIZ «Особлива ініціатива для України» у 2017-2018 рр. реалізовувався проєкт «Бібліотеки як міст інтеграції ВПО та центр розвитку громади зсередини» (бюджет 892966 грн). Для осучаснення інтер'єру бібліотеки за кошти від фінансування придбані кафедри для обслуговування користувачів, нові кольорові стільці та м'які пуфи, дитячі столи-пелюстки та трикутні столи-трансформери, виставково-ігровий стелаж та кольорові шафи для речей.

Задля згуртування громади, гармонійного співіснування, підтримки інтеграційних та адаптаційних процесів серед ВПО та громад, що приймають, а також зменшення соціальної напруги та вирішення конфліктних ситуацій, розширення спектру соціальних послуг для населення за місцем проживання, розвитку волонтерства, соціальних та громадських ініціатив у **Тернопільській обласній бібліотеці для дітей** за підтримки Міжнародної організації з міграції в Україні, ЄС та ООН реалізовується проєкт «Файне єднає» з бюджетом 400000 гривень.

За фінансової підтримки Британської Ради в Україні в рамках Програми «Активні громадяни», інформаційної підтримки ТОВ «ЕКО-СТАЙЛ», медійної агенції «Public Sensation» та журналу «PERSONA» у **Кіровоградській обласній бібліотеці для дітей ім. Т.Г. Шевченка** діє

навчально-ігровий екологічний проєкт «Еко-стиль твого міста» (бюджет 14000 грн), для реалізації якого були придбані конструктори для будівництва екологічного містечка, пластикові контейнери для роздільного збору сміття під час проведення навчально-ігрових програм, готується до друку екологічна казка місцевої поетеси Олени Горобець.

Інформаційно-популяризаційні заходи, спрямовані на ознайомлення з діяльністю ЄС та популяризацію літератури та інформаційних ресурсів про культуру, економіку та цінності європейських країн, у **Барській районній бібліотеці для дітей Вінницької області** здійснюється через реалізацію проєкту «Все про Європу: читай, слухай, дізнавайся в Пунктах європейської інформації» від Всеукраїнської ГО «УБА» за підтримки програми Європейського Союзу «Erasmus+» (Жан-Моне). Для роботи з віртуальною інформацією бібліотека тепер використовує придбаний за грантові кошти електронний пристрій для читання PocketBook, на який завантажено понад 50 ліцензійних книг про Європу та євроінтеграційний рух України.

Обласна бібліотека для дітей Житомирської обласної ради у 2019 р. долучилася до проєкту «Захистимо пам'ять» – від німецького фонду «Меморіал убитим євреям Європи», який присвячено маловідомій главі нацистської політики знищення євреїв на окупованих територіях Східної Європи. Головною метою проєкту стало збереження пам'яті та вшанування загиблих у роки Другої світової війни; пошук та збір інформації про масові поховання євреїв у м. Бердичів, які стали останнім місцем спочинку, перетворення їх на гідні пам'яті меморіальні місця.

У **Бердичівській міській бібліотеці для дітей Житомирської області** за підтримки Британської Ради реалізовується проєкт «Лаунж зона у дитячій бібліотеці» з бюджетом 28500 грн, мета якого створення зони комфорту, активізація у місцевої громади інтересу до читання, творчості, естетичності та забезпечення позитивного емоційного стану, а також залучення батьків та дітей до сумісного створення неформального осередку для творчості та спільного відпочинку на базі бібліотеки.

Соціальне партнерство — перспективний шлях заради подальшого розвитку системи соціального обслуговування, який дозволяє оперативною та якісно задовольняти інформаційні та культурні потреби громади.

Забезпеченню доступності різних соціокультурних послуг, сприяння реалізації рівних прав і можливостей для дітей з інклюзією, різними інтелектуальними і фізичними можливостями, організації змістовного дозвілля дітей шляхом культурно-просвітницьких програм у бібліотеці та за її межами, популяризації засобами театру кращих зразків дитячої літератури, сприянню розвитку інтелектуальних і творчих здібнос-

---

тей дітей за допомогою творчих об'єднань, адаптації сім'ям з дітьми до складних соціально-економічних обставин, що виникають з різних причин був покликаний проєкт **Національної бібліотеки України для дітей** «Family Nest» — сімейно-психологічна служба без бар'єрів», який отримав I місце в номінації «Розвиток територій» серед найкращих соціальних проєктів України 2018 року за версією щорічної всеукраїнської премії Social Project Awards за підтримки журналу PROactive, Міністерства молоді та спорту України і компанії Цитрус. НБУ для дітей отримала сертифікат на створення безкоштовного сайту від MotoCMS та сертифікат на курс проєктного менеджменту від PMI Kyiv, який включає курс тренінгів із практичних питань проєктного менеджменту.

Задля покращення соціальної адаптації і взаємодії з однолітками дітей з синдромом Дауна шляхом залучення їх та їхніх батьків до бібліотеки, дитячої книги, читання, навчання та відпочинку в 2018 р. у **Сарненській районній бібліотеці для дітей Рівненської області** за підтримки Рівненського обласного відділення УБА реалізовано проєкт «Сонячні промінчики» з бюджетом 4000 грн, з яких 2400 грн виділило Рівненське обласне відділення УБА, що отримав перемогу в конкурсі мінігрантів бібліотечних ініціатив Рівненського обласного відділення УБА у номінації «Профіль бібліотеки у громаді». У рамках проєкту пройшли: цикл розвиваючих занять особливих дітей з психологом та логопедом; голосні читання; ігрова програма з казковими героями; виставка малюнків та презентація фотовиставки «Діти сонця — промінчики добра».

У 2019 році **Чемеровецька центральна бібліотека для дітей Хмельницької області** у рамках конкурсу мінігрантів «Розвиток волонтерства в громадах» за підтримки Чемеровецького БФ «Карітас — Чемерівці» та Чемеровецького районного центру комплексної реабілітації для осіб з інвалідністю розпочала роботу над волонтерським проєктом від Львівської освітньої фундації «Краплинка творчості дитячого серця» для дітей з особливими потребами (бюджет 10000 грн, з яких 5000 грн — спонсорська допомога). Цільовою аудиторією стали діти з інклюзією та волонтери-школярі 5-9 класів.

Допомогти дитині отримати певний життєвий досвід, навички, знання у комфортних психологічних умовах сприяє реалізація арт-проєкту «Всякому серцю — любов і тепло», який здійснює **КЗ «Запорізька обласна бібліотека для дітей «Юний читач» Запорізької обласної ради**. В рамках проєкту проводяться як індивідуальні, так і колективні заняття — ігри-знайомства, арт-тренінги, години виховання творчістю, подорожі до свого внутрішнього світу, години музичної арт-терапії — в першу чергу для дітей з інклюзією та дітей з сімей ВПО. Заходи допомагають таким діткам навчитися швидше адаптуватися у навколишньому середовищі.

Можливість корисно та цікаво проводити час у стінах бібліотеки, спілкуватися та грати з друзями надає проєкт **Коростенської бібліотеки-філії № 1 для дітей ім. Лесі Українки Житомирської області** «Спортивно-ігрова територія «Розумні ігри» з бюджетом 10 тис. грн, який покликааний прийти на допомогу сім'ям шляхом спільної культурно-дозвільної діяльності, яка безперечно зближує батьків і дітей та сприяє встановленню позитивного міжособистісного контакту.

Завдяки успішній участі ініціативної групи «Берегині духовності» у проєкті соціального партнерства між компанією ДТЕК та органами місцевої влади «Громада своїми руками» **Тернівська міська бібліотека для дітей Дніпропетровської області** здобула перемогу з мініпроєктом «Smart Room — сучасний простір у бібліотеці» з бюджетом 55000 грн, що надало можливість в «розумній кімнаті» для юних користувачів та їхніх батьків відкрити зону для надання можливостей скайп-зв'язку «Speaking land» та зону для надання інформаційної підтримки та допомоги учням у питаннях самоосвіти і підготовки до ДПА «Education-online». Цей проєкт забезпечив користувачам доступ до світових електронних інформаційних ресурсів на новому більш якісному рівні, значно розширивши можливості бібліотеки.

У співпраці з ГО «Жіноча рада міста» **Коростенська бібліотека-філія № 3 для дітей Житомирської області** створила проєкт «Ігровий портал» та «Хоббісфера», який виборов перемогу серед неприбуткових громадських організацій міста Коростень, і отримала 5000 грн, що були використані для закупівлі обладнання, інвентарю, меблів, ігор, фліпчарту. Родзинкою проєкту став планшет для пісочної анімації, який використовується для популяризації літератури з мистецтва та книг з психології. Цей проєкт став так званим «третім місцем» для дітей та молоді мікрорайону Черемушки, куди із задоволенням приходять користувачі не лише за інформацією, а й просто цікаво провести дозвілля, у затишній та невимушеній атмосфері випробувати свої сили у настільних та логічних іграх, розвинути увагу та мислення під час інтелектуальних змагань.

З метою пошуку нестандартних форм роботи, спрямованих на плідну співпрацю бібліотекарів, вчителів, дітей, батьків, громадських організацій, творчих об'єднань, національно-культурних товариств у **КЗ «Запорізька обласна бібліотека для дітей «Юний читач» Запорізької міської ради** успішно реалізовується історико-краєзнавчий проєкт «В єднанні сила й міць держави», основними завданнями якого є спрямування на національно-патріотичне виховання дітей та підлітків, налагодження тісної співпраці з національно-культурними товариствами Запоріжжя та знайомство користувачів-дітей з творчою, науковою, літературною й спортивною елітою Запорізького краю.

Протягом 2018-2019 років **КЗ «Обласна бібліотека для дітей» Черкаської обласної ради** здійснює низку значимих проєктів, які набули великого суспільного резонансу й сприяли згуртуванню навколо бібліотеки не лише користувачів-дітей, а й широких кіл органів місцевого самоврядування та громадськості. Серед таких масштабних проєктів — конкурс патріотичних відеороликів у жанрі соціальної реклами «Синьо-жовте кіно» (2019 р.), під час якого діти від 9 до 18 років створювали відеоролик патріотичного спрямування. На учасників боротьби чекало непросте завдання: спробувати себе в ролі авторів сценарію, режисерів, відеооператорів, зібрати справжню творчу групу з акторів і донести до глядачів важливий національний та соціальний меседж — повага до держави, її законів, національної символіки, армії, школи, сім'ї; популяризація культури, традицій та духовності рідного краю. Призовий фонд конкурсу склав 10 тис. грн, а головною відзнакою змагання стала відеокамера. Кращі відеоролики демонструвалися на місцевому телебаченні.

*Національно-патріотичному вихованню, популяризації національних традицій народів та етносів, що проживають у м. Мелітополь та Мелітопольському районі допомагає реалізація проєкту щорічної «Креатив-лабораторії «Культура народів рідного краю» з бюджетом 5000 грн **Центральної дитячої бібліотеки ім. А. Гайдара ЦБС відділу культури Мелітопольської міської ради**, в рамках якої проводяться зустрічі, майстер-класи, уроки національних традицій, презентації книг.*

***Катеринопільська районна бібліотека для дітей Черкаської області** здобула перемогу в конкурсі мікрогрантів «Час діяти — 2019: Екодовкілля — в громади» з проєктом «Діти проти поліетилену» від БО «БФ «Урожай громаді» (бюджет — 20550 грн). Для реалізації проєкту придбано: плазмовий телевізор з комплектуючим обладнанням для демонстрації тематичних навчальних відеороликів, майстер-класів; крафт-папір; канцтовари; рекламний банер. Метою проєкту було підвищення екологічної культури населення селища, зменшення кількості використання поліетиленових пакетів у побуті та їх заміна на крафт-пакети. Для реалізації цих завдань передбачається проведення просвітницьких заходів серед дітей про шкідливість поліетилену, виготовлення крафт-пакетів та їх розповсюдження у торговельних мережах селища.*

У рамках соціального партнерства **Центральної бібліотеки ім. Т.Г. Шевченка для дітей м. Києва** з музеями міста у 2019 р. розпочато проєкт «lib. Ше: мистецька освіта для школярів», в межах якого чотири рази на місяць для найменших користувачів проходять інтерактивні голосні читання «Казкові сніданки» за участі музейних працівників.

Найбільш успішно сьогодні розвивається партнерство бібліотек з органами місцевого самоврядування, державними службами, громадськими організаціями, освітніми установами, закладами культури, недержавними комерційними структурами, засобами інформації, благодійними фондами.

Завдяки здобутій перемозі в обласному конкурсі проєктів місцевого розвитку з бюджетом 119400 грн у **Міській бібліотеці для дітей Бориславської МЦБС Львівської області** здійснено капітальний ремонт даху. А результатом фандрейзингової діяльності стало встановлення 8 енергозберігаючих вікон на суму 30000 грн та придбання книг: 451 прим. у 2018 р. (28466 грн) та 210 прим. у 2019 р. (12110 грн).

Ланчинська міська бібліотека для дітей селищної ради ОТГ Івано-Франківської області перемогла у VII обласному конкурсі проєктів та програм розвитку місцевого самоврядування «Герої серед нас». Проєктом передбачено створення та встановлення пам'ятника Героям Небесної Сотні на подвір'ї бібліотеки, перекриття даху будівлі, встановлення бруківки на подвір'ї, заміну огорожі та осучаснення коридору бібліотеки. Проєкт здійснюється за підтримки депутатів обласної ради на загальну суму 270 тис. гривень.

Здолбунівська районна бібліотека для дітей та юнацтва Рівненської області протягом 2018 р. реалізувала проєкт «Зелений газОН» з бюджетом 142801 грн, з яких 55042 грн — співфінансування РДА і партнерів, а 87759 грн власне запитувані кошти від організаторів обласного конкурсу проєктів Рівненської ОДА. Мета — створення креативного простору для надання соціальних послуг населенню. Цільовою аудиторією проєкту стала активна молодь міста, громадські активісти, соціальні працівники, школярі та студенти, активні пенсіонери. Наразі затишна та атмосферна зелена зона з садовими меблями, клумбою, дитячим майданчиком біля бібліотеки та відремонтоване і оснащене сучасними меблями та засобами мультимедіа приміщення читального залу використовується для бібліотечних масових заходів, засідань англomовного клубу, клубу матерів дітей з інвалідністю, громадських активістів, зустрічей, нарад, тренінгів, майстер-класів.

Івано-Франківська обласна бібліотека для дітей на грантові кошти від проєкту «Тепле Місто» за ініціативи ГО зі збереження культурної спадщини «Франківськ, Який Треба Берегти» та за підтримки меценатів Мирослава Полю, Олександра Шевченка, Олександра Бубена та Лідії Шкрібляк здійснила реставрацію вхідних дверей та вікон вежі у приміщенні бібліотеки.

Бібліотека-філія № 2 для дітей Черкаської МЦБС завдяки потужній підтримці з боку населення мікрорайону у 2018 отримала перемогу

в голосуванні за громадський бюджет міста з проектом «Інформаційний Інтелект-Центр «Південно-Західний» з бюджетом 140 тис. грн, метою якого стало створення на базі бібліотеки інформаційно-інтелектуального центру сімейного типу для жителів міста зі спеціалізованого напрямку роботи, а саме: центр профорієнтації, центр правової та психологічної підтримки, центр розвитку творчих здібностей, центр дозвілля.

Завдяки співпраці **Юр'ївської бібліотеки для дітей КЗ «Юр'ївська ЦБС» Юр'ївської селищної ради Дніпропетровської області** з ГО «Надійна сила» та фінансовій підтримці від Міжнародної організації з міграції фінансування проекту «Барви твого життя» бібліотека була оснащена 10 стільчиками-джокерами, розкладним столиком з 4 розкладними стільчиками до нього, двома розбірними виставковими стелажми, настільними іграми, канцелярськими товарами для проведення майстер-класів та спортивним інвентарем для проведення змагань за межами бібліотеки на суму 10000 гривень.

Соціальне партнерство **Центральної міської дитячої бібліотеки ім. А.П. Гайдара КУ «Міська централізована бібліотечна система для дітей» м. Одеси** з різними закладами культури дозволяє залучати до проведення заходів, спрямованих на розвиток і виховання дітей, цікавих людей міста, а співпраця з органами місцевого самоврядування сприяє поліпшенню матеріально-технічної бази Центральної бібліотеки та бібліотек філій МЦБС. Так, у 2018 р. за фінансової підтримки депутатів міської ради було придбано кінопроектор, телевізор, проектор, цифрове піаніно, ноутбук, активну колонку, а у 2019 р. — комп'ютер, ноутбук, акустичну систему, проектор з екраном, комплекти стільців, столи, меблі для кімнат очікування, завіса для сцени, стелаж на 6 полиць (бюджет 601500 грн).

Хмельницькою обласною бібліотекою для дітей ім. Т.Г. Шевченка налагоджена тісна співпраця з народним депутатом України, за підтримки якого бібліотека у 2018 р. отримала державну субвенцію у розмірі 200000 грн, що дало змогу повністю оновити Інтернет-центр бібліотеки.

Цікавий досвід партнерських відносин з депутатом міської ради та меценатом, а також з міською організацією Всеукраїнського об'єднання «Свобода» має **Шепетівська міська бібліотека для дітей Хмельницької області**. За їхньої підтримки була започаткована книжкова раптівка¹ «Подаруй українську книгу рідній бібліотеці», до якої долучилися підприємці, керівники владних структур, львівські журналісти, письменники з Києва, Черкас, Миколаєва, Харкова, Славути, а фонд бібліотеки поповнився новою літературою провідних видавництв України на суму 12000 гривень.

Бібліотеки-філії ЦМБД ім. Ш. Кобера і В. Хоменка м. Миколаєва для проведення заходів започаткували тісну співпрацю з депутатським корпусом та благодійними фондами. Так, за фінансової підтримки народного депутата України (бюджет 50000 грн) користувачі Інтернет-центру **бібліотеки-філії № 5 центральної міської бібліотеки для дітей** отримали нову комп'ютерну техніку. Оснастити **бібліотеку-філію № 8 центральної міської бібліотеки для дітей** дизайнерським обладнанням та меблями стало можливим завдяки реалізації соціального проєкту «Бібліотечний вулик, або 400 квадратів нового життя» з бюджетом у 50000 грн за підтримки БФ «Центр соціальних програм», а оновити функціональними меблями інформаційно-дозвіллевий простір допомогла фінансова підтримка у сумі 15000 грн від депутата Миколаївської міської ради.

Чернівецька обласна бібліотека для дітей вже багато років спільно з видавничим домом «Букрек» реалізує партнерський проєкт «Букрек пропонує, бібліотека популяризує», завдяки якому фонд бібліотеки безкоштовно поповнюється новими книгами, що представлені на постійно діючій виставці, і з якими можуть ознайомитися користувачі бібліотеки.

Завдяки соціальному партнерству бібліотек для дітей **КЗК «Кременчуцька міська централізована бібліотечна система для дітей» Полтавської області** із Всеукраїнським благодійним фондом «Джерело Дніпра» у 2018 р. у рамках урочистого відкриття Всеукраїнського тижня дитячого читання їхні фонди поновилися на 595 книг на суму понад 40 тис. грн. А у 2019 р. **бібліотека-філія № 3 міської централізованої бібліотечної системи для дітей**, отримавши перемогу в конкурсі бібліотечних рекламних постерів «Найкраща книга для дітей», започаткованому Фондом, виграла сертифікат номіналом 10 тис. грн на придбання нової літератури.

Перемога проєктів **МКЗК «Централізована бібліотечна система для дітей» м. Дніпра** у міському конкурсі громадських проєктів 2018 р. «Дитяча бібліотека — сучасний формат» з бюджетом 192730 грн, «Реконструкція бібліотеки на ж/м Парус у сучасний інформаційний простір» з бюджетом 195012 грн та проєкту «Зробимо Дніпро кращим для дітей» з бюджетом 192590 грн надало змогу придбати книги, нові меблі, ігри та іграшки для дітей, ростові ляльки, костюми казкових героїв та сучасну техніку.

Здобув перемогу у рамках міського конкурсу «Бюджет громадських ініціатив» проєкт **Вінницької міської центральної бібліотеки для дітей та юнацтва** «Бібліотека здатна дивувати» з бюджетом 507821 грн,

---

яким передбачено створення у бібліотеці мінімузею іграшки, 3D кінотеатру, лялькового театру та скульптури перед входом у бібліотеку.

Для облаштування ігрового куточка для дітей віком 6-12 років, проведення регулярних розвиваючих заходів за участі психологів, аніматорів та студентів педагогічних факультетів у 2019 р. **Барською районною бібліотекою для дітей Вінницької області** подано проектну заявку «Граючись — навчаємось: ігровий розвиваючий куточок для дітей у бібліотеці» на конкурс у рамках програми «Активні громадяни» Британської Ради в Україні. Результати очікуються наприкінці року.

У рамках програми «Успішні локальні громади» за підтримки Чемеровецької селищної ради у 2018 р. **Чемеровецькою центральною бібліотекою для дітей Хмельницької області** реалізовувався проєкт «Дитяча платформа розвитку» з бюджетом 25000 грн. За отримані кошти було придбано подарунки для учасників конкурсних програм та облаштовано новим обладнанням дитячу площадку, що дало змогу покращити організацію дозвілля та створити більше умов для всебічного розвитку дітей.

Важливою складовою комфортності бібліотечного середовища, що забезпечує зустріч користувача бібліотеки з предметом його інформаційних потреб, є впровадження сучасних технологій, які потребують постійного оновлення та модернізації, щоб забезпечувати комфортні умови у наданні послуг. Завдяки перемозі у проєкті місцевого розвитку «Придбання обладнання для бібліотеки-філії № 5 для дітей Бориславської МЦБС» бібліотекою було придбано проєктор, акустичну систему, мікрофон та лазерну указку (бюджет 18795 грн).

Завдяки перемозі **КЗК «Міська дитяча бібліотека» Криворізької міської ради Дніпропетровської області** у міському конкурсі громадських проєктів з грантом «Смарт TV в дитячі бібліотеки» (бюджет 491579 грн) кожна філія для дітей міста була оснащена новим смарт-телевізором.

Модернізація **Бібліотеки для дітей КУ «Централізована бібліотечна система для дітей Гуляйпільської міської ради»** шляхом зміцнення матеріально-технічної бази, впровадження сучасних технологій для підвищення якості бібліотечного обслуговування користувачів стало можливим завдяки переможному проєкту в громадському конкурсі розподілу коштів бюджету 2019 р. (бюджет 25000 грн).

Залученню дітей до читання за допомогою проведення комплексу заходів, посиленню ролі бібліотек як інформаційно-дозвіллевих центрів, підвищенню статусу читання у свідомості юного покоління, популяризації творчості сучасних авторів за допомогою індивідуальної та

масової роботи покликані обласні довгострокові програми **Одеської обласної бібліотеки для дітей ім. В. Катаєва**. Так, у 2018 р. бібліотека реалізовувала дві обласні програми: «Від читання до творчості» (2018-2023 рр.), яка сприяє вдосконаленню потреби в систематичному читанні дітей для розвитку творчого мислення, пізнавальних інтересів і творчого потенціалу читання шляхом проведення творчих конкурсів, фестивалів, майстер-класів, літературних зустрічей, пізнавально-розважальних та інтелектуальних ігор; «Партнерство заради майбутнього дітей» (2018-2023 рр.). Програма націлена на зміцнення зв'язків та розширення різноманітних партнерських відносин у вирішенні спільних завдань з виховання юного покоління, рекламу бібліотеки як культурно-іноформаційного центру через ЗМІ шляхом конференцій, диспутів, лекторіїв, тренінгів та рольових ігор.

Для популяризації книг та читання серед реальних та віддалених користувачів бібліотек, розвитку пізнавального інтересу до вивчення рідного краю, його історії, природи, літератури, стимулювання творчої активності дітей та підлітків, заохочення до навчання та самоосвіти реалізовується спільний регіональний проєкт **КЗ «Рівненська обласна бібліотека для дітей» Рівненської обласної ради** та дитячих бібліотек області «Бібліоігротека». Інтерактивні завдання «Бібліоігротеки», а саме: матеріали до бібліотечно-бібліографічних занять, добірки ребусів, книги-пазли, вікторини, кросворди використовуються як індивідуально, так і групами користувачів та є прекрасним доповненням до бібліотечних заходів.

Враховуючи усе вищесказане, можна сміливо відзначити, що бібліотеки для дітей у підвищенні якості своїх послуг для громади та покращенні матеріально-технічної бази задля комфорту свого користувача не лише реалізують численні інноваційні креативні заходи, а й ведуть активну роботу щодо залучення додаткових позабюджетних асигнувань.

КРЕАТИВНІ НАДБАННЯ: ПРОЄКТИ, ПРОГРАМИ, ІНІЦІАТИВИ

Огляд діяльності

Відповідальна за випуск Гордієнко А.І.

Матеріал підготувала Галета О.В.

Літературний редактор Полисаєва В.Я.

Комп'ютерна верстка Кійко Н.М.

Підписано до друку 29.11.2019 р.

Зам. № 26. Наклад 75 прим.

Видавець та виготовлювач

НБУ для дітей

вул. Я. Корчака, 60, м. Київ, 03190

Тел/факс. 400-65-87, тел. 400-05-01, 400-70-91

<http://www.chl.kiev.ua>

mail: library@chl.kiev.ua

вул. Януша Корчака (Баумана), 60,
м. Київ, 03190
Тел/факс. 400-65-87,
тел. 400-05-01, 400-70-91
<http://www.chl.kiev.ua>
mail: library@chl.kiev.ua